[2025] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 11: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 332

ਵਿਜੇ ਬਹਾਦੁਰ

ਬਨਾਮ

ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 14311 ਆਫ 2024)

06 ਮਾਰਚ 2025

[ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ* ਅਤੇ ਨੋਂਗਮੀਕਾਪਮ ਕੋਟੀਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

'ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ' ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼। ਕੀ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947 - 'ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ' ਲਈ ਚੋਣ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥਾਂ 43, 44 ਅਤੇ 45 ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 1194 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ 'ਫਾਰਮ 46' ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਗਿਣਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਬੂਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 1213 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ - ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਇਹ 19 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਭਾਵ, 1193 ਅਤੇ 1213 ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਅੰਤਰ 37 ਵੋਟਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅਜੇ ਵੀ ਅਣਜਾਣ ਰਹੇਗੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚਿੰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸ਼ਕਤੀ - ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਕਿਉਂ ਸੀ - ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਲੜੇ - ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੋਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਡਾਇਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਇੱਕ ਠੋਸ ਯਤਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲ

ਸਕੀ - ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਗਾਇਬ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟਾ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ - ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗਾਇਬ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 14, 15, 16, 17, 18]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਵਈ ਅਤੇ ਹੋਰ। [1964] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 238: ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 SC 1249 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਵਾਡੀਵੇਲੂ ਬਨਾਮ ਸੁੰਦਰਮ [2000] ਸਹਾਇਕ 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 642: (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 355; ਸੁਰੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ [1975] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 21: (1975) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 822; ਬੇਲੀ ਰਾਮ ਭਾਲਾਈਕ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਖਾਚੀ (1975) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 417; ਸਤਿਆਨਰਾਇਣ ਦੁਧਾਨੀ ਬਨਾਮ ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ (1993) ਸਹਾਇਕ। 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 82; ਉਦੈ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ [2009] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 147: (2009) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 170 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਟੀ.ਐਨ. ਸ਼ੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [1995] ਸਹਾਇਕ 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 106: (1995) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 611; ਅਨੂਪ ਬਰਨਵਾਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [2023] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 :(2023) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 161; ਰਾਮ ਆਧਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ 1985 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 246; ਭਾਬੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਓ ਗੋਵਿੰਦ [1975] ਸਹਾਇਕ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 202: (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 687 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਅਬਰਾਹਮ ਲਿੰਕਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ

https://presidentlincoln.illinois.gov/gettysburg

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947; ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005; ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

'ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ' ਲਈ ਚੋਣ; ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ; ਲੋਕਤੰਤਰ; ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ; ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ; ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 14311 2024 ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 27.01.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ WRITC ਨੰਬਰ 35734 2022

ਵਿਜੇ ਬਹਾਦੁਰ ਬਨਾਮ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਲਾਹ:

ਐਸ.ਆਰ. ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਯਾਦਵ, ਮੰਗਲ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਅਜੈ ਯਾਦਵ, ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਯਾਦਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਧਾ ਰਾਜਪੂਤ, ਮਿਤਰ ਰਾਓ, ਅੰਕੁਰ ਯਾਦਵ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ:

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਵੇਤਾ ਰਾਣੀ, ਸ਼ੌਰਿਆ ਸਹਾਏ, ਆਦਿਤਿਆ ਕੁਮਾਰ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ, ਜੇ.

ਪ੍ਰੀਲੂਡ

"ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਉਹ ਛੋਟਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜੋ ਛੋਟੇ ਬੂਥ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੈਨਸਿਲ ਨਾਲ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਰਾਸ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਭਾਰੀ ਚਰਚਾ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।"

- ਵਿੰਸਟਨ ਚਰਚਿਲ

- ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼

31 ਅਕਤੂਬਰ 1944

1. 19 ਨਵੰਬਰ, 1863 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੇਟਿਸਬਰਗ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਬ੍ਰਾਹਮ ਲਿੰਕਨ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ -

"ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ" ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ, ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਵੋਟ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਪਿਆਰੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹਰੇਕ ਚੋਣ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ, ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਰਗ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਵੰਡ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਲਿੰਗ ਅਸਮਾਨਤਾ, ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮੌਕੇ, ਆਦਿ।

---

1. https://presidentlincoln.illinois.gov/gettysburg

ਇਹ ਅਸਥਾਈ ਸਮਾਨਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਾਕਤ ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਏ.ਐਮ. ਅਹਿਮਦੀ, ਸੀਜੇਆਈ, ਟੀ.ਐਨ. ਸ਼ੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ (1993 ਦਾ ਨੰਬਰ 32) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ "ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਸੋਧ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1993" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਐਕਟ, 1991" ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ:

"10. ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗਣਰਾਜ ਹਾਂ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣਗੀਆਂ..."
ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਅਨੂਪ ਬਰਨਵਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ਼ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਮਤ, ਨੇ ਕਿਹਾ:
"124. ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਇੱਕ ਠੋਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਅਟੁੱਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੋਟ, ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਹਿੰਸਕ ਤਖ਼ਤਾ ਪਲਟ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਾਸਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸ਼ਾਸਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਰਥਕ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉੱਤਮ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦਾ ਅਣਵੰਡਿਆ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ। ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਕ ਵਰਗ ਲਈ ਅਜੀਬ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

---

2 (1995) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 611

3 (2023) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 161

ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਢਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

2. ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ, ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ, ਆਦਿ 'ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਖੇਪ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਪੀਲ ਉੱਠਦੀ ਹੈ।

<u>ਅਪੀਲ</u>

3. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਜੇਤੂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, 2022 ਦੇ ਰਿਟ-ਸੀ ਨੰਬਰ 35734 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 27 ਜਨਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

4. ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਲਈ 'ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ' ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਚਾਕਾ @ ਚੱਕ, ਸੈਦਾਬਾਦ, ਤਹਿਸੀਲ ਹੰਡੀਆ, ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ, 17 ਮਾਰਚ 2021 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ 2 ਅਤੇ 3 ਮਈ 2021 ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥਾਂ 43, 44 ਅਤੇ 45 ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 1194 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ 'ਫਾਰਮ 46' ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਗਿਣਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਬੂਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 1213 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

<u>ਇਸ ਅਪੀਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ</u>

5. ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਇਸ ਅੰਤਰ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਸੀਟ ਉਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ 37 ਵੋਟਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਰਹੀ, ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤ ਖੇਡ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਨਿਆਏ ਪੰਚਾਇਤ ਉਤਾਰਾਵ ਵਿਖੇ ਮੇਜ਼ ਨੰਬਰ 13, 14 ਅਤੇ 15 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 43, 44 ਅਤੇ 45 ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

5.1 ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2021 ਦੀ 0210 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਸੀ(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947' ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪੈਰੇ 7 ਤੋਂ 10 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ: -

"7. ਵੋਟਿੰਗ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ/ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ, ਬੈਲਟ ਬਾਕਸ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ 43, 44 ਅਤੇ 45 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ, ਕੁੱਲ 1194 ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਾਰਮ 46 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੁੱਲ 1213 ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 19 (ਉੰਨੀ) ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਬੈਲਟ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ 19 (ਉੰਨੀ) ਵੋਟਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਲਟ ਬਾਕਸ ਨੂੰ ਸੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਕਿ ਫਾਰਮ 46 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 43 'ਤੇ ਕੁੱਲ 21 ਵੋਟਾਂ, ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 44 'ਤੇ ਕੁੱਲ 20 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 45 'ਤੇ ਕੁੱਲ 20 ਵੋਟਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਹੀ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੁਨੀਲ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ, ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ, ਉਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ।

9. ਗਿਣਤੀ ਦੌਰਾਨ, ਗਿਣਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 43 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਜੇ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ 233 ਵੋਟਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 231 ਵੋਟਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਨੂੰ 9 ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਨੋਦ ਨੂੰ 8 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਅਤੇ 20 ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 44 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਜੇ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ 148 ਵੋਟਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 184, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਨੂੰ 23 ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਨੋਦ ਨੂੰ 2 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਅਤੇ 20 ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 45 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਜੇ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ 133 ਵੋਟਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 136, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਨੂੰ 43 ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਨੋਦ ਨੂੰ 12 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ 10 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਕਾਗਜ਼ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ।

---

4 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਐਕਟ'

ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਾਰਮ 46 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 43 'ਤੇ, ਕੁੱਲ 21 ਵੋਟਾਂ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 45 'ਤੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 136 ਵੋਟਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰ. 46 ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਐਲਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।"

5.2 ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਨਿਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ (ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

5.3 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ, 'ਮਤਪੱਤਰ ਲੇਖਾ' ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 11 ਅਗਸਤ, 2022 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਸਹਾਇਕ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੰਗੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 30 ਅਗਸਤ, 2022 ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਸਹਾਇਕ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ।

5.4 ਸਿੱਖਿਅਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 1 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ 31 ਅਕਤੂਬਰ 2022, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬੂਥ ਨੰਬਰ 43, 44 ਅਤੇ 45 'ਤੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਇਸਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੱਕਾ @ ਚੱਕਪੁਰੰਦਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲੇ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ, ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ, ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ (ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ/ਸ਼. ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ) ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲੇ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ/ਸ਼. ਕੇ. ਕੇ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਅਤੇ ਓ.ਪੀ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ, ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 5 'ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਆਂ,

ਅਤੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 6, 7, 8 'ਤੇ ਮੁਦਾਲੇ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤ, ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਇਸ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। ਮੈਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ/ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ 2021 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਕਾਸ ਖੰਡ ਸੈਦਾਬਾਦ ਦੇ ਚੱਕਪੁਰੰਦਰ ਵਿਖੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੱਕਾ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ (ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ) ਦੇ 02.05.2021 (ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ-46) ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ..."

5.5 ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 2022 ਦੇ ਚੋਣ ਸੋਧ ਨੰਬਰ 146 ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੂੰ 5 ਨਵੰਬਰ 2022 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5.6 ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ।

6. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ:

(A) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਵੱਲੋਂ ਫਾਰਮ 46 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ।

(B) ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ) ਨੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪੁਖ਼ਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ।

(C) ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ 51 ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 7 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ, ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(D) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ, ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ।

(E) ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਰਡਰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੈਰ-ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(F) 'ਪੁਨਰਗਣਨਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਬੈਲੋਫ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁੜਗਣਨਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ 7 ਨਵੰਬਰ 2022 ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 29 ਨਵੰਬਰ 2022 ਨੂੰ ਮੁੜਗਣਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ 'ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ' ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"15. ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ-46 ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੌਖਿਕ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਖੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ

<u>ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ</u>

8. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ -

(ਏ) ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਵਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 7, 8, 9, 10 ਅਤੇ 12 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਮਰਥਤ ਹੈ।
(ਬੀ) ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟ ਪੱਤਰ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗਲਤ ਹੈ।

9. ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ :-
(A) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243-O ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ, ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(B) ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ, ਭਾਵ, ਸੋਧ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਸੀ (6) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ।

(C) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਮ ਆਧਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਵਈ (ਉਪਰਾ) ਅਤੇ ਭਾਬੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਓ ਗੋਵਿੰਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਸੀ।

(D) ਐਕਟ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ, ਧਾਰਾ 12-ਸੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

(E) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰੇ 7 ਤੋਂ 10 ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਹੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ।

10. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:
(A) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ/ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ;

ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ, ਜੋ ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਏਜੰਟ ਸੀ, ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ;

(B) ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠਾ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੌਖਿਕ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

11. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ, ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

---

6 1985 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 246

7 (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 687

8 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "RPA

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

12. ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947, ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਗਠਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਢੰਗ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਭੱਤੇ, ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ, ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਧਾਰਾ 12-ਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"12-C. ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ (1) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ 2 [***] ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 43 ਅਧੀਨ ਨਿਆਏ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ,

(a) ਚੋਣ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਾਂ
(b) ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।
(i)- ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ;
(ii)- ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਘੋਰ ਅਸਫਲਤਾ ਦੁਆਰਾ।
(2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਏ) ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤੋਹਫ਼ਾ, ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ

(ਏ) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੋਟਰ; ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ

(i)- ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ; ਜਾਂ
(ii)- ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੋਟਰ।

(ਬੀ) ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਹੋਵੇ; ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਆਮਤਾ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ

(i)- ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟਰ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੇਕਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਜਾਂ
(ii)- ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਦੈਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਵੋਟਰ ਦੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਖਿਆ - ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਜਿਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ

i- ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ;
ii- ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(5) ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯਮ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

[(6) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ

(a) ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ;
(b) ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ;
(c) ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(7) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਖੁਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਧੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਸੋਧ ਅਥਾਰਟੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

(9) ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।]"

13. ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਆਓ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਲਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13.1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਵਈ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ, 1962 ਦੀਆਂ ਬਾਰਾਬੰਕੀ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜੋ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇਹ ਹੈ:-

"6. ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ: ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ:

(1) ਕਿ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
(i) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਲੱਭਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜੇਕਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਸਵਾਗਤ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

13.2 ਵਾਡੀਵੇਲੂ ਬਨਾਮ ਸੁੰਦਰਮ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਪੁਡੁਕੋਟਾਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵੰਨਵਲਕੁਡੀ ਪਿੰਡ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ (ਚੋਣਾਂ) ਨਿਯਮਾਂ 1995 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ:

---

9 (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 355

"16. ...ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਿ ਗਿਣਤੀ ਦੌਰਾਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਨੰਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

13.3 ਸਰਕਾਰੀਆ ਜੇ., ਸੁਰੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, 10 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ, ਤਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"6. ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ:

(1) ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;

(2) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਅਤੇ

(3) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।"

---

10 (1975) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 822

11 (1975) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 417

12 1993 ਪੂਰਕ (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 82

13 (2009) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 170

13.4 ਬੇਲੀ ਰਾਮ ਭਾਲਾਈਕ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਖਾਚੀ, "ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ '6-ਕੁਮਾਰਸੈਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ' ਤੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਪੀਏ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਵਈ (ਉੱਪਰ) ਸਮੇਤ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"45. ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਹਲਕੇ ਜਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੱਚਾ-ਆਇਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮਣਕੇ ਤੋਂ, ਦੋ ਵਿਆਪਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ: ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ (1) ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ (ii) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ..."

13.5 ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਆਨਰਾਇਣ ਦੁਧਾਨੀ ਬਨਾਮ ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, 12 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"10. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਗਿਣਤੀ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਕਾਲੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

13.6 ਉਦੈ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਰਪੰਚ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਪਿੰਡ ਬਾਦਸ਼ਾਹਪੁਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 176 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"12. ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਮਾਮੂਲੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

(1) ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ

(ii) ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਝਗੜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।"

14. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਓ ਹੁਣ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ, ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਜਿਸਦੀ ਆਗਿਆ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਇਹ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ 19 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਭਾਵ, 1193 ਅਤੇ 1213 ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 37 ਵੋਟਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅਜੇ ਵੀ ਅਣਜਾਣ ਰਹੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

15. ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਫਰਕ ਕਿਉਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵੋਟ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਚੋਣ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਸਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਚਾਰ-ਪਾਸੜ ਚੋਣ ਸੀ, ਭਾਵ, ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ 'ਪ੍ਰਧਾਨ' ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ।

16. ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਆਖਰੀ ਜੇਤੂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੋਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਡਾਇਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ।

17. ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਵੋਟਿੰਗ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਗੁੰਮ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟਾ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

18. ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਸਾਲ 2021 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕਿ ਚਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਚੋਣ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਗਾਇਬ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

19. ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 2022 ਦੇ ਰਿਟ-ਸੀ ਨੰਬਰ 35734, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੈ, ਮਿਤੀ 27 ਜਨਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 02010/2021 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 31 ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

20. ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਣ।

ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਰਲੇਖ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ